

[illegible]

आमदार, मंत्र्यांना ठोकमध्ये नाइट ड्रेस घेऊन दिले तर..?

अतुल कुलकर्णी
संपादक, मुंबई

मा. राहुल नावेंकरजी, नमस्कार
गेला आठवाडा विधानसभा गाजवणाऱ्या आ. संजय गायकवाड यांच्या कृत्याची चौकशी करण्याची घोषणा मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी केली. खरे तर त्यांच्यावर अन्यायच झाला, असे आपल्याला वाटत नाही का? दिवसभर सभागृहात प्रश्नोत्तरे, लक्षवेधी यात सगळे लोकप्रतिनिधी व्यस्त असतात. रात्री दमून भागून आमदार निवासात आल्यावर जेवणही चांगले मिळत नसेल तर त्यांनी काय करावे? मारहाण करणारे ते पहिले आमदार नाहीत.

२०१३ मध्ये क्षितिज ठाकरू यांनी पोलिस अधिकाऱ्यावर हल्ला केला होता. त्याआधी मनसेमध्ये असताना राम कदम यांनी शपथ घेण्यावरून अबू आझमी यांचा सभागृहातच कार्यक्रम केला होता. विद्यमान मंत्री नितेश राणे यांनी अधिकाऱ्यांच्या अंगावर मासे फेकले होते.

मात्र, ते आपल्याला दिसलेच नाहीत, असे पुढे त्या अधिकाऱ्यांनी सांगितले. (बहुतेक ते अधिकारी मनोहर जोशी पंथाचे असावेत) सरकारी

कर्मचाऱ्यांविषयी सगळ्यात जास्त प्रेम नितेश राणे यांना की बच्चू कडू यांना यावर दोन्ही सभागृहातल्या सदस्यांची समिती नेमा. तेव्हा केवळ आमदाराने मारहाण केली म्हणून एकट्याची चौकशी न करता असे

मुलखावेगळे काम करणाऱ्या आमदार, अधिकाऱ्यांना खरे तर विधिमंडळातर्फे सन्मानित केले पाहिजे. ज्या ज्या आमदारांनी आत्तापर्यंत अधिकाऱ्यांवर हात उगारला, त्या सगळ्यांचा सत्कार करता येईल, शिवाय ज्या अधिकाऱ्यांनी सगळे नियम गावाच्या बाहेर, धाब्यावर नेऊन ठेवले असतील, त्यांचाही ढाबारतल पुरस्काराने सन्मान केला तर...? परवाची घटना पेपरमध्ये वाचल्यापासून आम्हाला रिकामा वेळ भरपूर होता. बसल्या बसल्या काही कल्पना सुचल्या आहेत. त्यावर अंमल झाला तर भविष्यातले आदर्श

आमदार, असे असतात हे सांगता येईल. आमदार निवासाचे कॅन्टीन, सरकारच्या विविध विभागांतील कामांचे टेंडर वर्षानुवर्षे स्वतःलाच मिळवणाऱ्या ठेकेदारांचे व त्यांच्या यशात सहभागी असणाऱ्या अधिकारी, मंत्रिमहोदयांना जीवनागौरव पुरस्कार दिला पाहिजे. ज्या एफडीए अधिकाऱ्यांनी आमदार निवासच नव्हे, तर महाराष्ट्रातील कुठल्याही हॉटेलची, कधीही, कसलीही तपासणी केलेली नाही, अशा अधिकाऱ्यांना कार्यभूषण पुरस्काराने सन्मानित केले पाहिजे. आमदारांना कशा पद्धतीने जेवण दिले ते फोटोमधून दिसून आले. प्लास्टिकबंदी असतानाही प्लास्टिकच्या पिशवीत डाळ भात देणाऱ्या, प्लास्टिकबंदी राज्यात लागू न करणाऱ्या अधिकाऱ्यांना प्लास्टिक शिरोमणी पुरस्कार द्यायला हरकत नाही.

बीसीसीआयचा ‘टॉपर’ पंच

रोहित नाईक
उपमुख्य उपसंपादक

भारतीय क्रिकेट नियामक मंडळाच्या (बीसीसीआय) पंच परीक्षेत विदर्भाच्या पवन हलवणे यांनी प्रथम क्रमांक मिळवला. अकोला जिल्ह्यातील सांगवी बाजार या छोट्याशा गावात शेतकरी कुटुंबात जन्मलेल्या पवन यांनी आपल्या यशाने क्रिकेटप्रेमी तरुणांना करिअरची नवी दिशा दाखवली आहे. कुटुंबात खेळाचे वातावरण नसताना, क्रिकेटवरील प्रेमापोटी पवन यांनी घेतलेली झेप उल्लेखनीय आहे. यानिमित्ताने त्यांच्याशी खास बातचीत.

क्रिकेट पंच म्हणून तुमचा प्रवास कसा झाला?
उत्तर : सौरव गांगुली यांचा माझ्यावर मोठा प्रभाव आहे. विश्वचषकातील त्यांची १८३ धावांची खेळी पाहून मी प्रेरित झालो. आठवीत असताना क्रिकेट खेळण्यासाठी अकोल्यात पुढील शिक्षणासाठी गेलो. तिथे शाळा जिल्हास्तरावर कर्णधार आणि ऑफ स्पिनर म्हणून छाप पाडली. विद्यापीठ आणि राज्यस्तरावरही खेळण्याची संधी मिळाली. पुढे खेळाडूव्यतिरिक्त पंचांच्या क्षेत्राविषयी माहिती मिळाली. एस. के. बन्सल या माजी आंतरराष्ट्रीय पंचांचे मार्गदर्शन लाभले.

या परीक्षेसाठी कसे पात्र ठरता येते?
उत्तर : सुरुवातीला आपल्याला स्थानिक संघटनेकडे पंच म्हणून नावनोंदणी करावी लागते. तेथे एक-दोन वर्षे पंच म्हणून कामगिरी पाहिली जाते. येथून आपण राज्य समितीच्या निवड परीक्षेसाठी पात्र ठरतो. ही परीक्षा पास झाल्यानंतर पंच म्हणून दर्जदार सामन्यांची जबाबदारी मिळते. राज्य संघटनेच्या पंच परीक्षेतून अव्वल चार उमेदवार बीसीसीआयच्या लेव्हल-२ पंच परीक्षेसाठी पात्र ठरतात. देशात ३८ राज्ये आहेत आणि प्रत्येकाचे ४

विधानसभेत उपमुख्यमंत्री अजित पवार भाषण करत असताना नॅपकिनवाले आमदार हलूच कोणाकडून तरी एका हातात काहीतरी घेतात. दुसऱ्या हाताने ते चोळून हलकेच स्वतःच्या ओठाखाली ठेवतात... असा व्हिडीओ आम्हाला घरबसल्या पाहायला मिळाला. (बहुतेक तंबाखू अशा पद्धतीने खाल्ली जात असावी.) आमच्या नातवाने, ते काका जे खात आहेत ते मला पाहिजे, असा आग्रह धरला होता. ते नेमके काय खात होते, हे कळाले तर आम्ही आमच्या नातवाला ते घेऊन द्यावे का..? सभागृहात तंबाखूसदृश्य पदार्थ खाता येत असेल तर तो कुठेही खाता येईल ना... (सभागृहात मोबाइलवर फॉन फिल्म बघणारे आपल्या विधानसभेत नाहीत. त्या मानाने आपण बरेच मागे पडलो आहोत.)

महाराष्ट्रात गुटखाबंदी असताना तो राजरोस विकू देणाऱ्या एफडीए अधिकारी, कर्मचाऱ्यांचा त्याच गुटख्याच्या माळा घालून सत्कार केला पाहिजे. म्हणजे फुलांवर होणारा खर्चही वाचेल. आमदार महोदयांना चांगले जेवण मिळाले नाही,

म्हणून त्यांनी त्याचा राग जेवण आणून देणाऱ्या वेटरवर काढला. ‘चूक कोणाची, मार कोणाला’ या शीर्षकांतर्गत त्या वेटरचाही चांगले कपडे

देऊन सत्कार करा. त्याचवेळी आमदार आणि मंत्र्यांना ठोक भावात नाईट ड्रेस घेऊन द्या. एवढा प्रगत व श्रीमंत महाराष्ट्र, पण त्या राज्यातले लोकप्रतिनिधी बनियान, टॉवेल, लुंगी अशा वेशात बसतात, हे बरोबर नाही.

नाईट ड्रेस घेण्यासाठी एखादे मोठे टेंडर काढा. शेवटी ते विधिमंडळाची प्रतिमा उंचावत असतात. संजय शिरसाठ एवढे मोठे मंत्री. मात्र तेही बनियनवर बसून सिगरेट ओढताना दिसले. बनियन, लुंगीवर आमचे नेते पाहून आम्हाला किती वाईट वाटले. तुमचा रागही आला. तुम्ही विधिमंडळाचे सर्वेसर्वा. लोकप्रतिनिधींची अशी अवस्था योग्य नाही. अधिवेशन संपायच्या आत सगळ्यांना चांगले नाइट ड्रेस घेऊन द्या. (सिगरेट ओढल्याने कॅन्सर होत नाही का? तसे असेल तर तेही तुम्ही जाहीर करा.)

शिवाय नोटा ठेवायला जागा नसल्यामुळे अनेक नेत्यांना नोटांची बंडले बॅगमध्ये ठेवावी लागतात. बॅग चुकून उघडी राहिली की, त्याचे कोणीतरी शूटिंग करते. आपल्याकडे भोंग्यांना बंदी असली, तरी सकाळी एक भोंगा नियमितपणे वाजतो, असे आ. अमीन पटेल सांगत होते. त्यामुळे त्या भोंग्यावरून हे जाहीर प्रसारण महाराष्ट्राची प्रतिमा मलिन करते. तेव्हा सगळ्या लोकप्रतिनिधींना एक चांगले लॉकरही घेऊन द्या. ज्यांच्याजवळ नोटा असतील ते नोटा ठेवतील. ज्यांच्याकडे नसतील त्यांना नोटा गोळा करण्याची इच्छा निर्माण होईल. त्यातून एक सकारात्मक वातावरण तयार होईल. अध्यक्ष म्हणून असे वातावरण तयार करण्याची तुमची जबाबदारी नाही का..? आपल्या उत्तराची अपेक्षा नाही.

- आपलाच, बाबूराव

विनायक कुलकर्णी
आर्थिक समुपदेशक

मागील पंचवीस वर्षांचा सोन्याच्या दरातील वाढीचा आढावा घेतला असता, २००० सालच्या डिसेंबरपासून ते २०१०च्या ऑक्टोबरपर्यंत सोन्याच्या किमतीमध्ये तब्बल ३९४ टक्के वाढ झाली होती. २०१० साली २२ वेळा भाववाढ होऊन त्याने किमतीचे सर्व विक्रम मोडले होते. आताही एप्रिल २०२४ मधील सोन्याच्या दरात ३०.४० टक्क्यांनी वाढ होऊन २०२५च्या एप्रिलमध्ये किमतीने एक लाखाचा टप्पा गाठून विक्रम केला आहे. याआधी २०११ मध्येही अशीच ३१.१० टक्क्यांनी वृद्धी झाली होती.

दीर्घ मुदतीत अमेरिकेच्या फेडरल रिझर्व्ह बँकेचे व्याजदराबाबतचे धोरण आणि इतर देशांच्या केंद्रीय बँकांकडून वेळोवेळी केली जाणारी सोनेखरेदी लक्षात घेता सोन्याच्या दरात भविष्यात सुद्धा वाढच अपेक्षित आहे. ज्या-ज्या वेळी जगभरात कोविडसारखी महामारी किंवा युद्धजन्य किंवा कमालीची आर्थिक मंदीची परिस्थिती उद्भवते त्या-त्या वेळी सोन्याच्या मागणीत मोठी वाढ होते. परिणामी मागणी आणि पुरवठ्याचे व्यस्त प्रमाण निर्माण झाल्याने सोन्याच्या किमतीत वाढ होते. मध्यपूर्वेत भूराजकीय तणाव वाढत आहे. युक्रेन-रशिया युद्ध असो की इस्राईल -पॅलेस्टाइन युद्ध युरोप आणि मध्यपूर्वेत असणारी अशांतता, तसेच ऑपरेशन सिंदूर लक्षात घेता बहुसंख्य देशांच्या केंद्रीय बँकांनी मोठ्या प्रमाणात सोने खरेदी सुरू केली आहे. २०२३ मध्येच १०३७ टन सोने या बँकांनी खरेदी केले होते.

अमेरिकेच्या ३६ ट्रिलियन डॉलर्स कर्जाचा भार बघून अमेरिकेच्या धोरणकर्त्यांना पण व्याजदर कपातीचे वेध लागलेले आहेत. ही कपात करण्याच्या दृष्टीने अमेरिकेच्या फेडरल रिझर्व्हकडून पावले टाकली आहेत.

सोने आणि मध्यपूर्वेत असणारी अशांतता, तसेच ऑपरेशन सिंदूर लक्षात घेता बहुसंख्य देशांच्या केंद्रीय बँकांनी मोठ्या प्रमाणात सोने खरेदी सुरू केली आहे. २०२३ मध्येच १०३७ टन सोने या बँकांनी खरेदी केले होते.

‘सीसीएमपी’वरून वैद्यकीय क्षेत्रात गोंधळ

डॉ. संतोष कदम
अध्यक्ष, महाराष्ट्र इंडियन मेडिकल असोसिएशन

महाराष्ट्र सरकारने सुरू केलेल्या ‘सीसीएमपी’ अभ्यासक्रमावरून राज्यात वैद्यकीय क्षेत्रात मोठा वाद निर्माण झाला आहे. या निर्णयानुसार, होमिओपॅथी पदवीधर डॉक्टरांना एका वर्षाच्या औषधशास्त्राच्या अभ्यासक्रमानंतर आधुनिक वैद्यकशास्त्रातील औषधे लिहिण्याची परवानगी दिली जाणार आहे. या निर्णयास आयएमएने विरोध केला आहे.

हा अभ्यासक्रम भारतीय वैद्यकीय परिषद (एसएमसीआय वा राष्ट्रीय वैद्यकीय आयोग (एएमसी)) मान्यताप्राप्त नसून, या कोर्समध्ये आठवड्यातून केवळ दोन दिवस (शनिवार-रविवार) शिकवले जाणारे औषधशास्त्र पुरेसे नसते. यामुळे होमिओपॅथी डॉक्टरांना एम्बीबीएस पदवीधरांच्या समतुल्य मानणे हे केवळ अप्रामाणिकच नव्हे तर जनतेच्या आरोग्यासाठी धोकादायक आहे.

शासनाने ‘महाराष्ट्र होमिओपॅथिक प्रॅक्टिशनर्स कायदा’त सुधारणा करून डॉक्टरांना एमएमसीमध्ये नोंदणी करण्याची प्रक्रिया सुरू केली आहे. त्यामुळे ते एकाच वेळी दोन वैद्यकीय परिषदमध्ये नोंदणीकृत होणारा पहिलाच गट ठरणार आहेत. त्यामुळे ही संपूर्ण प्रक्रिया एक बेकायदेशीर ‘बॅकडोअर एन्ट्री’ आहे, ज्यामुळे इतर वैद्यकीय शाखांमधूनही अशी मागणी उद्भवण्याचा धोका आहे. हा प्रकार राजकीय दबाव आणि व्यावसायिक हितसंबंधांमुळे राबवला जात आहे. राज्यातील अनेक खासगी होमिओपॅथी

अनंत सोनवणे
वन्य जीव अभ्यासक

महाराष्ट्रात २०२५ सालच्या पहिल्या तीन महिन्यांत २२ वाघांचा मृत्यू झाला. माजी वनमंत्री सुधीर मुनगंटीवार यांनी पावसाळी अधिवेशनात यासंदर्भात प्रश्न विचारला. त्यावर विद्यमान वनमंत्री गणेश नाईक यांनी उत्तर दिलं. त्यांनी दिलेल्या स्पष्टीकरणानुसार २२ पैकी १३ वाघांचा नैसर्गिक मृत्यू झाला. चार वाघ विजेच्या धक्क्यांनं, तर चार वाघ रस्ता किंवा रेल्वे रूळ ओलांडताना झालेल्या अपघातात मरण पावले. एका वाघाच्या मृत्यूचं कारण समजू शकलेलं नाही.

आपल्या अतिरिेक व्याघ्रप्रेमांमुळे अनेकांना ही कारणमीमांसा निव्वळ धूलंफेक वाटू शकते. कारण वाघावरलं आपलं प्रेम आणि ज्ञान बऱ्याचदा सफारी, छायाचित्रण, समाजमाध्यमांवरच्या रील्स इथवरच मर्यादित असतं. त्यामुळे वाघाचं नैसर्गिक जीवनचक्र, त्यातली खडतर आव्हानं आणि मनुष्यनिर्मित समस्या यांचा खोलात जाऊन अभ्यास करण्याची फारशी तसदी आपण घेत नाही.

काही अपवाद वगळता नैसर्गिक अधिवासातल्या वाघाचं सरासरी जीवनमान असतं बारा-तेरा वर्षांचं. वार्धक्याबरोबरच प्रौढ वयातल्या वाघांच्या मृत्यूचं आणखी एक महत्त्वाचं कारण म्हणजे दुसऱ्या वाघांबरोबरची लढाई. वाघ मुळातच स्वतःच्या टेरिटरीबद्दल अत्यंत संवेदनशील असतो. तिथं तो दुसऱ्या वाघाची घुसखोरी सहन करू शकत नाही आणि कोणी घुसखोरीचा प्रयत्न केलाच तर संघर्ष अटळ असतो. काही वेळा हा संघर्ष जीवघेणा ठरतो.

आता कुणी म्हणेल की हा

सोने आणि किती भाव खाणार?

सोन्याच्या दराची झळाळी वाढतच आहे. आता तर लाखाचा टप्पा गाठून सोन्याने विक्रम नोंदवला आहे.

सोने इतका भाव का खात आहे? राष्ट्रीय-आंतरराष्ट्रीय घटना-घडमोडींशी त्याचा काही संबंध आहे का, याचा शोध घेण्याचा प्रयत्न...

‘सीसीएमपी’वरून वैद्यकीय क्षेत्रात गोंधळ

महाविद्यालयांमध्ये जागा रिकाम्या असून, नवीन अधिसूचनेमुळे त्याठिकाणी प्रवेश आणि डोनेशनची मागणी वाढण्याची शक्यता आहे. शासनाचा दावा आहे की, हे डॉक्टर ग्रामीण भागात कार्यरत होतील. मात्र प्रत्यक्षात मुंबईसह शहरी भागातील ज्येष्ठ होमिओपॅथी नोंदणी सुरू झाल्याचा आमचा दावा आहे. अभ्यासक्रमानंतर हे डॉक्टर ग्रामीण सेवेत जातील याची खात्री नाही.

एम्बीबीएस डॉक्टरांची कमतरता ही चुकीची धारणा आहे. अनेक आधुनिक वैद्यक पदवीधर सरकारी नोकरीसाठी प्रतीक्षेत आहेत. सिव्हिल व प्राथमिक आरोग्य केंद्रे यशस्वीरीत्या एमएमबीएस डॉक्टर चालवत आहेत. आयएमएने २०१४ मध्येच या निर्णयाला मुंबई उच्च न्यायालयात आव्हान दिले असून, एमएमसीनेही स्वतंत्र याचिका दाखल केली होती. मात्र आजपर्यंत न्यायालयीन निर्णय लांबलेला आहे.

सीसीएमपी अभ्यासक्रम हा जनतेच्या आरोग्याच्या दृष्टीने लाभदायक की धोका - याचा निर्णय आता शासनाने पारदर्शक, वैज्ञानिक आणि कायदेशीर चौकटीतच घ्यावा, अशीच वैद्यकीय क्षेत्राची एकमुखी मागणी आहे.

वाघ मरत असताना वनविभाग काय करत आहे, असा विचारला जाऊ लागला. व्याघ्रप्रेमी वन अधिकाऱ्यांना फासवर चढवण्याची भाषा करू लागले; पण खरंच का आणि कसे मेले एवढे वाघ? या प्रश्नांची उत्तरं शोधताना व्याघ्रसंवर्धनाच्या जटिल प्रक्रियेत सहसा दुर्लक्षित राहिलेल्या मुद्द्यांवर टाकलेला प्रकाशझोत.

वाघांच्या मृत्यूचं अरण्यरुदन

शिकारीचे धागेदोरे
म्यानमारपर्यंत

यावर्षी चंद्रपूर जिल्ह्यात राजुरा इथं घडलेल्या वाघाच्या चोरट्या शिकारीनं वन विभागाची झोप उडवलीय. या प्रकरणाचे धागेदोरे आसाम, मेघालयमार्गे म्यानमारपर्यंत पोहोचले आहेत. बहुतेक आरोपींना अटक झालेली असून, सध्या प्रकरण न्यायप्रविष्ट आहे.

बहुसंख्य देश त्यांच्या वितरित केलेल्या चलनी कागदी नोटा किंवा अन्य धातूची नाणी यांच्या सम प्रमाणात शुद्ध सोन्याचा साठा बाळगतात.

जागतिक घडामोडींचा विशेषतः आंतरराष्ट्रीय भूराजकीय अस्वस्थता आणि युद्धजन्य परिस्थितीमुळे सोन्याच्या दरात भाववाढ होत असताना भारतात नेमका लग्नाचा हंगाम आणि सण यामुळे मागणीत वाढ झाल्याने भारतात सुद्धा सोन्याच्या दराने उच्चांक गाठला आहे.

ग्रॅम म्हणजे एक ट्रॉय औंस असते. ८६ रुपये प्रति डॉलर दर गृहीत धरला तर भारतात सोन्याचा दर प्रतिदहा ग्रॅम

८२९५० रुपये इतका उतरू शकतो. परंतु त्यानंतर पुढील तीन ते चार वर्षात सोन्याचा दर प्रति ट्रॉय औंस

४४०० डॉलर्स पर्यंत अपेक्षित आहे. जर युद्धजन्य किंवा खूपच जागतिक मंदी उद्भवली तर मात्र हाच दर ५००० डॉलर्स वर उंचावू शकतो. म्हणजेच भारतात प्रतिदहा ग्रॅम सोन्याचा दर

१,४०,००० ते दीड लाख रुपयांपर्यंत रुपया-डॉलरच्या विनिमय दरानुसार असण्याची शक्यता आहे.

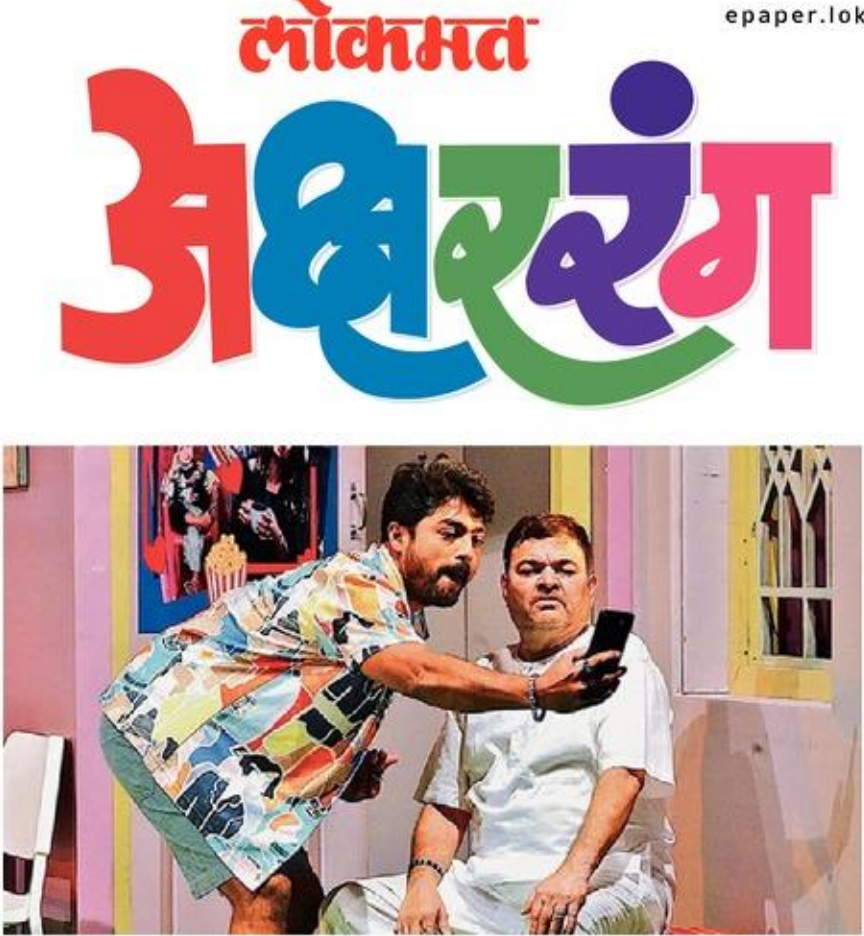

मेडिकल कौन्सिलने या अर्हताधारकांची स्वतंत्र नोंद करणे बंधनकारक आहे. परंतु एमएमसीमधील तत्कालीन सत्ताधारी आयएमएच्या दबावामुळे गेली आठ वर्षे ही नोंदणी प्रक्रिया टाळली जात होती.

अखेर, वैद्यकीय शिक्षणमंत्र्यांच्या अध्यक्षतेखालील बैठकीत एमएमसी प्रबंधकांनी विधि व न्याय विभागाच्या अभिप्रायानुसार कार्यवाही करण्याची तयारी दर्शवली. त्यानंतर वैद्यकीय शिक्षण विभागाच्या पत्राच्या आधारावर एमएमसीने नोंदणी प्रक्रिया सुरू करण्यासाठी अधिसूचना प्रसिद्ध करण्यात आली आहे. दुसरीकडे या पूर्णपणे कायदेशीर प्रक्रियेविरोधात आयएमएकडून वारंवार आक्षेप घेतले जात आहेत. शासनावर दबाव आणण्यासाठी वैद्यकीय सेवा बंद करण्याची धमकी देणे, जनतेला वेढीस धरणे हे प्रकार अत्यंत निषेधाई आहेत. आयुष डॉक्टर्सनी अशा अराजकतेच्या विरोधात उभे राहून, जनतेच्या आरोग्य रक्षणासाठी शासनाला पूर्ण सहकार्य करण्याची भूमिका घेतली आहे. सीसीएमपी हा अभ्यासक्रम म्हणजे ग्रामीण व दुर्गम भागातील आरोग्य सेवा सुधारण्यासाठीचा एक सकारात्मक आणि आवश्यक पुढाकार असून, त्याला विरोध नव्हे तर पाठबळ द्यावे.

जीवघेणा संघर्षच होऊ देता कामा नये. खरं तर वाघांमधला वर्चस्वाचा हा संघर्ष जंगलाच्या ‘सर्व्हायवल ऑफ द फिटरेस्ट’ या कायद्याला अधोरेखित करतो. निसर्गनियमानुसार केवळ सशक्त जनुकंच प्रजातीचं अस्तित्व अखंड ठेवू शकतात, तसंच आनुवंशिक वैविध्यासाठी प्रजातीमध्ये जनुकांचं अंतर्गत आदान-प्रदान होणं आवश्यक असतं. या दोन्ही गोष्टी या वर्चस्वाच्या लढाईतून साध्य होतात. पराभूत वाघ टेरिटरी सोडून जातो किंवा मरण पावतो आणि विजेता वाघ मादीशी मिलन करून त्याचा वारसा पुढे चालवतो. या साऱ्या प्रक्रियेत काही वाघांचा मृत्यू स्वाभाविक आहे. मात्र, दुर्दैवानं या संघर्षात आपलाही हातभार लागतोय. एका बाजूला दिवंगत पंतप्रधान इंदिरा गांधी यांच्या दूरदृष्टीतून अस्तित्वात आलेल्या प्रोजेक्ट टायगरमुळे वाघांना संरक्षण मिळाल्यानं त्यांची संख्या वाढतेय, तर दुसऱ्या बाजूला नागरीकरण आणि औद्योगिकरणाच्या रेट्यामुळे जंगलांचा झपाट्यानं न्हास होतोय. त्यामुळे लहान क्षेत्रात वाघांची घनता वाढते आणि संघर्षाच्या घटनाही वाढतात.

पाटबंधारे विभागानं गोसीखुर्द प्रकल्प आणि महामार्ग प्राधिकरणानं एनएच-४४ आणि एनएच-६ बंधाताना दाखवलेली समज सर्वच प्रकल्पांमध्ये दिसायला हवी. वाघांना सुरक्षित रस्ता किंवा रूळ ओलांडण्याची सुविधा निर्माण करायला हवी. मला वाटतं सध्या व्याघ्रप्रेमींनी वाघ मेले म्हणून दुःख किंवा आकांडतांडव करण्यापेक्षा जंगल आणि वाघाचे भ्रमणमार्ग (Corridor) वाचवण्याचे प्रयत्न करायला हवेत. रेखीय प्रकल्पांच्या उभारणीत वन्यजीवांचा विचार व्हावा, यासाठी जनमताचा रेटा तयार करायला हवा. नाही तर आपलं दुःख म्हणजे निव्वळ अरण्यरुदन ठरेल.

साने गुरुजींच्या शामची धम्माल शिकवणी

प्रशांत दामलेंचे नाटक म्हणजे मनोरंजनाची परिपूर्ण मेजवानी असते; पण या नाटकात त्यांच्यासोबत 'तुला शिकवीन चांगलाच धडा' मालिकेत अधिपतीच्या रूपात लोकप्रिय झालेला ऋषिकेश शेलारही आहे. दोघांच्या जोडीला सुशील इनामदार यांची कोल्हापुरी शैलीतील गावराज फटकेबाजी हास्याची कारंजी फुलवते. गौरी थिएटरसंनिर्मित आणि प्रशांत दामले फॅन फाउंडेशन प्रकाशित हे नाटक द. मा. मिरासदार यांच्या 'व्यंकूची शिकवणी' या कथेवर आधारलेले असून, लेखन-दिग्दर्शन अद्वैत दादरकरने केले आहे.

आदर्श शिक्षक पुरस्कार विजेते महेश सानेगुरुजी यांची ही गोष्ट आहे. कोल्हापूरचे आमदार अनेकदा दहावीत नापास झालेला आपला मुलगा शामला शिकविण्याची गुरुजींना विनंती करतात. काही अटीवर गुरुजींची मुलगी त्याची शिकवणी घ्यायला होकार देते. रील्स बनवण्याचा नाद असलेल्या शामचे राहणीमान, बोलणे, वागणे, तंबाखू खाणे पाहून आता याला गुरुजी शिकवणार तरी कसे? असा प्रश्न पडतो. शामची शिकवणी सुरू होते आणि शामने टाकलेल्या पहिल्याच चेंडूत गुरुजी गारद होतात. त्यानंतर कोण कोणाला काय काय शिकवतो, त्याची धमाल म्हणजे हे नाटक.

मूळ कथेचा गाभा तसाच ठेवत, त्यावर लेखक म्हणून अद्वैत दादरकरने संहितेचा डोलारा उभारत त्याला साजेसे दिग्दर्शन केले आहे. 'तुझ्या चिमन्या हानल्या'सारखा पश्चिम महाराष्ट्रातील पॉप्युलर असलेला डायलॉग या नाटकामुळे सर्वदूर पोहोचणार

असला तरी, काही शिवीसदृश शब्द खटकतात. नाटकाचा शेवट काय होणार हे अगोदरच समजते; पण गुरुजी, शाम आणि आमदारांची फटकेबाजी शेवटपर्यंत खिळवून ठेवते. विद्या आणि हेलन या व्यक्तिरेखा कथेत ट्रिस्ट आणण्यासाठी आहेत. गुरुजींचा तोल जाऊ न देण्याचे भाग दिग्दर्शकाने राखले आहे. गुरू ठाकूरची गीते, ज्येष्ठ संगीतकार अशोक पट्टीचे संगीत आणि दामलेंचे गायन श्रवणीय आहे. प्रदीप मुख्ते यांनी उभारलेले शिक्षकाचे घर लक्ष वेधते. किशोर इंगळे यांनी प्रकाशयोजना, श्वेता पेंडसे यांनी वेशभूषा आणि प्रमोद खरटमल यांनी रंगभूषा चांगली केली आहे.

दामलेंनी हे नाटक स्वतःच्या खांद्यावर पेलले असले तरी नाटकात एंद्री झाल्यापासून ऋषिकेश त्यांचा भार हलका करतो. आपल्या करामती, गावराज स्टाइल, बोलीभाषा आणि पल्लेदार संवादांनी लक्षही वेधतो. एकामागोमाग एक गुरुजींना गुगली टाकत पुढे काय होईल, याची उत्सुकता कायम राखतो. दामले-ऋषिकेशची अफलातून केमिस्ट्री हे या नाटकाच्या यशाचे गमक आहे. या केमिस्ट्रीला इनामदारांच्या आमदारकीचा तडका देण्यात आला आहे. अनघा मगरे साकारत असलेली गुरुजींच्या मुलीची व्यक्तिरेखा कथेसाठी पूरक असली तरी काही ठिकाणी लाडव वाटते. चिमन्य माहूरकरने साकारलेले काका कामचलाऊ आहेत. हेलन बनलेल्या समृद्धी मोहरीरने गावठी तरुणीच्या भाषेचा हेल अचूक पकडला आहे.

ते सध्या काय करतात ?
भारती आचरेकर, अभिनेत्री

वैभव जोशीमुळे कवितांवर जडलाय जीव

मी २०२१ पासून 'वागळे की दुनिया - नयी पिढी नए किस्से' ही मालिका करत आहे. खूप एपिसोड्स झालेत. या मालिकेत पुन्हा काम करताना खूप मजा येत आहे. मला चार वर्षांपूर्वी त्यांनी विचारले, तेव्हा नकार देऊ शकले नाही. लक्ष्मणजींनी छान लिहिले असल्याने तो फ्लेव्हर जाता कामा नये असे वाटत होते. मला सुमित राघवननेच कॉल केला आणि सांगितले की, 'वागळे की दुनिया' पुन्हा सुरू करणार आहे, त्यात मुले मोठी झालेली दाखविणार आहेत. निर्माते कोण आहेत ते अगोदर सांग, असे मी म्हटले. कारण काही निर्माते मूळ संकल्पनेची मोडतोड करतात. तो फ्लेव्हर हरवल्यास काम करतांना मजा येत नाही. जेडी आणि आतिश कपाडिया यांची नावे ऐकल्यावर गुणवत्तेमध्ये कुठेही तडजोड होणार नसल्याची खात्री पटली आणि होकार दिला. एका मराठी चित्रपटात मोठी भूमिका साकारत आहे. याखेरीज लवकरच बालाजी टेलिफिल्म्सच्या गाजलेल्या मालिकेत दिसेन.

आम्ही चारही बहिणींनी मम्मी गायिका माणिक वर्माची जन्मशताब्दी साजरी केली. जन्मशताब्दी साजरी करायचीच होती, पण मी कामात खूप अडकले होते. राणी वर्माने सर्व जबाबदारी खांद्यावर घेतली आणि १२ मे रोजी मम्मीवरील 'माणिक मोती' या पुस्तकाचे प्रकाशन झाले. आम्ही माणिक वर्मा प्रतिष्ठान सुरू केले, तेव्हा मम्मी आमच्यात नव्हती. त्यामुळे तिच्या स्मृती जागविणारे काहीतरी भव्यदिव्य करायचे होते. पुन्हा रसिकांच्या आठवणींना उजाळा मिळावा यासाठी अप्रतिम पुस्तक तयार केले. त्यात व्यूआर कोडही आहेत. त्यावरून मम्मीची गाणी आणि मुलाखतीही एकत्र येतील. प्रगत तंत्रज्ञानाचा सुरेख उपयोग केला आहे.

निर्माते अशोक हांडे यांच्या 'माणिक मोती'च्या माध्यमातून मम्मीची गाणी रसिकांसमोर आणण्याचे काम आणि प्रोफेशनली गाणे गात नसले तरी रियाज मात्र सुरू असतो. शुटिंगला दुपारी १२ वाजेशिवाय जात नसल्याने सकाळी उठून रियाज करते. आजची तरुणाईही मम्मीची गाणी गात असल्याचे शताब्दीच्या निमित्ताने जाणवले. मम्मीच्या गायनात जशी भावगीतातील शुद्धता होती, तशी इतर कोणाच्याही गायकीत होती असे मला वाटत नाही. भावगीत हा प्रकार आईने जितका प्रचलित केला तितका कोणत्याही गायिकेने केला नाही.

अलीकडे फार वाचन होत नाही; पण गीतकार वैभव जोशीमुळे कवितांचे वेड लागले आहे. पूर्वी कवितांचे वेड नव्हते. खूप कादंबऱ्या वाचल्या; पण कवितांच्या प्रेमात कधी पडले नव्हते. वैभवच्या कवितांनी मी भारावले आणि झपाटले. मला कविता आवडेल असे कधी वाटले नव्हते, पण हा एकमेव अवलिया आहे ज्याचे लेखन प्रचंड आवडते. नाटके, सिनेमे बघतेच; पण स्वयंपाक करायला आवडतो. मांसाहार आवडीने बनवते. कॉन्टिनेंटल वगैरे फार करायला आवडत नाही, पण कोणताही भारतीय खाद्यपदार्थ बनवते. अगदी पिठीपासून सर्व काही बनवते.

मोकळा वेळ मिळाला की चौघी बहिणी एकत्र येऊन पत्ते खेळतो. राखी पोर्णिमा येणार आहे. भाऊ नसल्याने आम्ही बहिणीच एकमेकींना राखी बांधतो. मी वाढदिवस तसेच मिस्टरांची डेथ ऑनॅल्सरी साजरी करीत नाही. त्याऐवजी वर्षभरात तीन-चार सेवा संस्थांना काही ना काही मदत करते. वाढदिवसावर पैसे खर्च करण्यापेक्षा समाजसेवेतून आत्मिक आनंद लाभतो.

पुस्तकाच्या जन्माची गोष्ट रामदास भटकळ

विजय तेंडुलकर यांच्या कथा आणि एकांकिका 'सत्यकथा', 'वसुधा'सारख्या अंकांतून प्रसिद्ध होऊ लागल्या. तेव्हापासून त्यांच्या लेखनातील वेगळेपणा लक्षात येऊ लागला. किंबहुना स्वतःचा वेगळा ठसा उमटवता येणे हा उच्च कलेचा महत्त्वाचा निकष मी मानू लागलो.

प्रकाशनकार्यात काहीशी वेगळी वाट सापडेपर्यंत मी 'मौज प्रकाशनगृहा'चे नेतृत्व मान्य करत होतो. तेंडुलकर हे 'सत्यकथे'चे लेखक आणि 'वसुधा'चे तर संपादकच. तेव्हा 'मौज'चे भागवत किंवा 'वसुधा'चे सराफ यांचा प्रकाशक म्हणून अधिकार मी मान्य करीत होतो. त्यानुसार 'मौज' प्रकाशनाने तेंडुलकरांचे लेखन सातत्याने प्रसिद्ध केले आणि त्यांना मान्यताही मिळत गेली. भागवत बंधूंना मी गुरुस्थानी मानत होतो तेव्हा त्यांच्याकडून लेखक हिसकातून घेण्याचा प्रश्नच नव्हता.

तरी नाटक आणि रंगभूमी हा माझा आवडीचा विषय असल्याने माझी आणि

सफर... नियतीच्या बैलाला

तेंडुलकरांची खास मैत्री होती. मी वसन्त कानेटकरांचा समर्थक आणि म्हणून तेंडुलकरांपासून परका अशी गैरसमजूत अनेकांची होती. प्रत्यक्षात आम्ही नेहमी भेटत असू आणि काही प्रमाणात 'मादी' या एकांकिकेच्या निमित्ताने श्रीराम लागू आणि विजया खोटे यांना एकत्र आणण्याचा धाट आम्ही घातला होता. त्यांच्या एका नाटकाचे प्रकाशन पुण्याचे नीलकंठ प्रकाशन करणार असे जाहीर झाले तेव्हा मी स्पष्टपणे तेंडुलकरांना सांगितले की, त्यांना आम्ही नेहमीच 'पॉप्युलर'चा लेखक मानत आलो. फक्त ते मौजेचे या समजुतीने मी त्यांना प्रकाशनासाठी विचारले नाही. त्यांनी 'नीलकंठ'चा प्रस्ताव का स्वीकारला हे जेव्हा सांगितले तेव्हा मी तेही मान्य केले. त्यांच्या उमेदीच्या दिवसांत चित्रशाळा प्रेसचे दामोदरणा रानडे यांनी त्यांना साहाय्य केले होते. तेव्हा त्यांचे चिरंजीव प्रकाश रानडे यांच्यासोबत उभे राहणे हे त्यांना कर्तव्य वाटले. प्रकाश रानडे हे एक उत्तम रंगकर्मी होते आणि 'कृतज्ञता' हे एक जीवनातले महत्त्वाचे मूल्य मी मानतो. तेंडुलकरांमुळे नीलकंठ प्रकाशनाला रूप येऊ लागले.

भेटीत फुलतात हे माहीत असल्याने मी त्यांना घरी जेवायला बोलावले. साहजिकच सध्या काय लिहीत आहात हा प्रश्न ओठांवर होताच. त्यांनी दोन नवीन नाटके लिहिली होती. कोणती संस्था ती नाटके रंगभूमीवर आणणार आहेत, हा दुसरा प्रश्न होता. त्यांच्या नाटकांचे प्रयोग आविष्कार, रंगायनपासून

'ललितकलादर्श'सारख्या व्यावसायिकांनीही केले होते. ते म्हणाले, 'ते ठरवायचे आहे. कदाचित मी स्वतःच त्यांच्या वाचनाचे जाहीर कार्यक्रम करीन.'

या योजनेपाठी एक महत्त्वाचा विचार होता. संहिता लिहून झाली की, ती इतरांच्या ताब्यात जाते. कोणीही दिग्दर्शक, नट किंवा प्रेक्षकसुद्धा त्याचा वेगवेगळा अर्थ लावू शकतात. तेंडुलकरांनी गृहीत धरलेला अर्थ जर त्यांना पोचवायला हवा असेल तर ते वाचन स्वतः करणे आवश्यक होते.

मी त्यांना यातील अडचणी लक्षात आणून दिल्या. कुठेही वाचन ठरवले तरी दर प्रयोगात फार तर शे-दीडशे श्रोते मिळतील. किती ठिकाणी ते वाचन करणार? त्यातून त्यांचे वय झाले होते. त्यांची अँजिओप्लास्टी झाली होती. तेव्हा मला एकदम कल्पना सुचली की आपण

ही नाटके फक्त ध्वनिफीत किंवा ऑडिओ बुक्स म्हणून प्रसिद्ध करूया. त्यांना ही कल्पना पसंत पडली. तांत्रिक बाजू सांभाळायला सत्यशील देशपांडे यांचा वाळकेश्वरला स्टुडिओ होता. तिथे या दोन्ही नाटकांचे ध्वनिमुद्रण निवांतपणे केले. खरोखर लेखक तेंडुलकर, दिग्दर्शक तेंडुलकर आणि वाचिक नटही ते स्वतःच! यामुळे या ध्वनिफीत अत्यंत प्रभावी अनुभव मिळाला आणि 'पॉप्युलर'ने पहिल्या सर्वस्वी ऑडिओ पुस्तकाचे प्रकाशन केले.

अडचण विक्रीव्यवस्थेची होती. पुण्याच्या आल्लूकरांनी ऑडिओ कॅसेटच्या विक्रीचा विक्रम केला होता; पण ते त्यांचे श्रेय होते. त्यांनी निरनिराळ्या प्रकारच्या शेकडो कॅसेट तयार केल्या होत्या. व. प. काळे सांगायचे की, त्यांच्या छापिले कथासंग्रहापेक्षा कित्येक पटींनी महाग अशा त्यांच्या कॅसेट्स दस पटींनी खपत असत; परंतु फक्त या दोन कॅसेट्ससाठी दुकानदार आमच्याकडे फिरकेनात आणि पुस्तक विक्रेत्यांकडे कॅसेटची विक्री करण्याची सोय नव्हती. तेव्हा तेंडुलकरांच्या चाहत्यांच्या आग्रहासाठी ही नाटके छापून घेणे आवश्यक होते. अशा रीतीने तेंडुलकर आमचे नाटककार झाले आणि ते मराठी साहित्यिकांच्या दृष्टीने, साहित्याच्या दृष्टीने चांगलेच झाले. नंतरच्या काळात त्यांची दुर्मीळ नाट्यसंहिता मिळवून त्यांची एकूण एक नाटके आणि एकांकिका आम्ही प्रकाशित करू शकलो.

बुद्धी के बाल... बाळाचा हट्ट, आईचे काही चालेना!

हे करू नको, ते करू नको... बाहेरच खाऊ नको, उघड्यावरच खाऊ नको... अशा एक ना अनेक पालकसूचना मुलांच्या कानावर उठताबसता आदळतात. पण अनेकदा मुलं त्यांना जे वाटते ते करतात. त्यांना जे आवडतं तेच करतात. मिळालं नाही तर हट्ट धरतात. या छायाचित्रातील मुलानेही 'बुद्धी के बाल' हवेच असा हट्ट धरला आणि त्याच्या बालहट्टापुढे त्याच्या आईचेही काही चालेले नाही.

छाया : दत्ता खेडकर

@ मुलखावेगळी माणसे दिनकर गांगल

सावंतवाडीची वंदना करंबेलकर अमेरिकेत बहिणीकडे चांगले सहा महिने राहण्यास गेली आहे. तेथे ती 'निरामय' संघटनेचा इतिहास लिहीत आहे. म्हणाली, "इतिहास म्हणजे पुस्तिकाच आहे; पण त्यातून आमच्या सामाजिक, आरोग्य आणि शिक्षण कार्याविषयीच्या नोंदी होऊन जाणार आहेत. मुख्य म्हणजे मी तेव्हाही आता स्वेच्छानिवृत्ती घेण्याची शक्यता निर्माण झाली आहे. कारण मदतीला सुभमा आली आहे ना! तेथेच वाढली आहे, वकील झाली आहे. तिलाही सामाजिक कामाची ओढ आहे."

वंदनाची ही दुसऱ्यांदा स्वेच्छानिवृत्ती. प्रथम ती स्टेट बँकेतून वयाच्या अठेचाळीसाव्या वर्षी, वर्ष २००८ मध्ये निवृत्त झाली. त्यावेळी तिला पागरी नोकरी सोडून स्वेच्छेने काम करण्याची इच्छा होती. तिने बँकेत काम करीत असताना स्त्रियांचे पन्नास बचतगट निर्माण केले होते, ते अधिकतर समाजभावनेने. मैत्रीण अर्चना वझेची साथ होती. ती नेहूरच्या वसुंधरा केंद्रात व्यक्तिमत्त्व विकासासाठी मुलांचे प्रशिक्षणवर्ग घेई.

निवृत्त झाल्यावर तिने 'एमएसडब्ल्यू' हा समाजसेवा शास्त्राचा अभ्यासक्रम पूर्ण केला आणि सावंतवाडीचे उपनगर, कोल्हावला डॉ. शालिनी सबनीस व परिवार यांचे निरामय विकास केंद्र आहे, त्याची पूर्णवेळ जबाबदारी स्वीकारली. आरोग्य व शिक्षण या विषयांत अभिनव कार्य सुरू केले. त्यांनी प्रथम वैद्यकीय

शिबिरे घेतली, दहावी पास विद्यार्थिनींसाठी व्यक्तिमत्त्व घडवणारे महिनाभराचे निवासी वर्ग योजले. ते त्यांचे दिवस चैतन्याचे होते. शालिनी व त्यांची बहीण सुधा दोघी 'वीकेण्ड' साधून सावंतवाडीस जात. शालिनी आता हयात नाहीत; पण त्यांना अनघा सबनीस यांचे सहकार्य लाभत आहे. त्या प्राध्यापक व रिसर्च गाइड (आय.सी.टी.सी., माटुंगा).

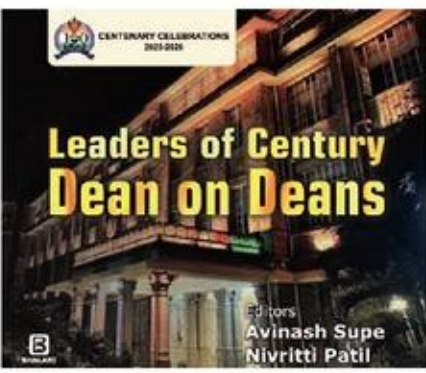
संस्थेचे अध्यक्षपद त्यांच्याकडे आहे. 'निरामय'चे उद्दिष्ट आता विद्यार्थ्यांना आणि महिलांना स्वयंपूर्ण होण्याच्या दृष्टीने अर्थसहाय्य करण्याचे आहे. तो निधी गेल्यावर्षी सोळा लाखांचा होता. त्यात बीजनिधी सबनीस यांचा असतो- अधिकच्या देण्यास स्थानिक कार्यकर्ते मिळवतात. 'निरामय'चे अर्थसाह्य दोन प्रकारांत असते. विद्यार्थ्यांना उच्च

शिक्षणासाठी प्रत्येकी पन्नास हजार रुपयांची मदत आणि शाळांना शैक्षणिक साहित्य खरेदीसाठी प्रत्येकी दहा हजार रुपयांची देणगी. त्यांच्या या योजनेतून पन्नास विद्यार्थी शिक्षण घेऊन स्वयंपूर्ण झाले आहेत; एवढेच नव्हे, तर त्यांच्यापैकी काहीजण त्यांना साहाय्य मिळालेली स्वकम मूळनिधीत जमा करू लागले आहेत. शाळांनी त्यांना प्रयोगशाळा निर्मिल्या, नकाशे खरेदी केली.

आरोग्य क्षेत्रामध्ये 'निरामय'चे रुग्ण साहित्य सेवा केंद्र खेड्यापाड्यांतील आजारी माणसांची महागड्या वैद्यकीय साधनांची गरज उत्तमरीत्या भागवत आहे. किंबहुना ही साधने केंद्रात मुक्कामाला कधी राहतच नाहीत ! वंदना हिची संवेदनाशील लेखिका, आशयपूर्ण मुलाखतकार म्हणून ख्याती आहे. तिने साहित्य अकादमीच्या पुरस्कार विजेत्या तेलुगू लेखिका व्होल्गा यांच्या तीन कथासंग्रहांचे अनुवाद केले आहेत. वंदना ही स्त्रिया व विद्यार्थी कल्याण क्षेत्रातील कार्यकर्ती म्हणून साऱ्या महाराष्ट्राशी जोडलेली असते.

वैद्यकीय संस्थेची प्रेरक वाटचाल

हे संस्थेचे पहिले डीन होते. त्यानंतर अनेक दिग्गजांनी याचे नेतृत्व केले. हे प्रतिष्ठित रुग्णालय चालवण्यात अधिष्ठाता/ अधिष्ठात्री यांचे योगदान महत्त्वाचे असते. म्हणूनच केईएम हॉस्पिटल आणि सेठ जी. एस. मेडिकल कॉलेजच्या शतकपूर्तिनिमित्ताने "डीन ऑन डीन" हा विशेष ग्रंथ प्रकाशित करण्यात आला आहे. या ग्रंथात गेल्या १०० वर्षांतील १९ अधिष्ठाता/ अधिष्ठात्री यांच्या योगदानाची नोंद आहे. प्रत्येक डीनच्या कार्यकालावधीतील मोजक्या

घडामोडींचा आढावा घेतला आहे. डॉ. अविनाश सुपे (माजी अधिष्ठाता) आणि डॉ. निवृत्ती पाटील (माजी विद्यार्थी व माकाऊ मेडिकल कॉलेजचे डीन) यांनी या पुस्तकाचे संपादन केले आहे. या पुस्तकाद्वारे गेल्या शतकातील मुंबईतीलच नाही तर आरोग्य क्षेत्रातील बदलांचा आढावा घेतला आहे.

या ग्रंथातली प्रत्येक डीनची कथा ही त्या काळातील आव्हानांची माहिती देते. काही डीनने साधीचे रोग, नैसर्गिक आपत्ती, दंगली, बॉम्बस्फोट त्याचबरोबर अन्य सामाजिक उज्यापालथींच्या काळात दखलपात्र कार्य केले. काहींनी रुग्णालयाची वाढ आणि नवोपक्रमांचे काळ सांभाळले, नवीन विभाग स्थापन केले. आंतरराष्ट्रीय सहकार्य निर्माण केले. या संस्थेने सामाजिक, शैक्षणिक, तांत्रिक आणि प्रशासनिक आव्हानांना सामोरे जात आपली प्रतिष्ठा आणि गुणवत्ता कायम राखली त्यामागे त्या-त्यावेळच्या डीनचे अजोड योगदान होते. या सर्व अनुभवरूपी कथनांने हे पुस्तक वाचनीय झाले आहे.

अनेक घडामोडींची छायाचित्रे हे या

पुस्तकाचे वैशिष्ट्य. १९२५ चे नकाशे, जुने रुग्णालय, त्याचा विकास आणि विस्तार, मुंबईवरील बॉम्बहल्ल्यानंतर राष्ट्रपती आणि पंतप्रधानांनी दिलेली भेट, कोविडचा कठीण काळ आदींशी संबंधित छायाचित्रांमुळे हा ग्रंथ जतन करावा असा झाला आहे. केईएम हॉस्पिटल आणि सेठ जी. एस. मेडिकल कॉलेजसारख्या संस्थांचा शतकभराचा प्रवास, नेतृत्व आणि बदलत्या आव्हानांचे दस्तऐवजीकरण पुढील पिढ्यांसाठी प्रेरणादायी ठरते. वैद्यकीय शिक्षण, संशोधन आणि रुग्णसेवा या क्षेत्रात सातत्याने बदल होतात. त्यांना सामोरे जाताना संस्थेने अंगीकारलेली ध्येय-धोरणे जितका पिढीला सांगणे आवश्यक आहे. त्यामुळे "डीन ऑन डीन" हे पुस्तक केवळ ऐतिहासिक दस्तऐवज नाही तर संस्थेच्या शतकी प्रवासातील नेतृत्वाची, नव्या कल्पनांची आणि बदलत्या काळातील संघर्षांची प्रेरणादायी कहाणी आहे. भालानी पब्लिशर्स यांनी हे पुस्तक प्रसिद्ध केले आहे. ते विनामूल्य असून लवकरच ई-बुकच्या स्वरूपात ते सर्वोसाठी उपलब्ध होईल.

बूट घ्यायलाही पैसे नव्हते; चिखलात सराव केला...

आ साममधील नागांव जिल्ह्यात कांधुलिमारी या अत्यंत लहान गावात जन्म झाला. माझे आई आणि वडील दोघांही भातशेती करणारे शेतकरी होते. त्यांना आर्थिक परिस्थितीने त्यांचे स्वप्न पूर्ण करता आली नाहीत. तेव्हा आम्ही एकत्र कुटुंबात राहायचो. कधीच पुरेसे पैसे नसत.

जगण्यासाठी लागणाऱ्या साधनांचीही कमतरता होती. पण या सगळ्यात आई-वडिलांनी नेहमीच मला सांगितले की, जे आहे, त्यात सर्वोत्तम दे.'

लहानपणापासूनच मला खेळांमध्ये खूप रस. विशेषतः फुटबॉलमध्ये. वडिलही शाळेत खेळाडू होते, पण पैशाच्या अभावामुळे ते पुढे जाऊ शकले नाहीत. त्यामुळे ते मला शक्य तेवढे खेळायला मदत करत आले. काही दिवस तर माझ्याकडे बूट घ्यायलाही पैसे नव्हते, खेळण्यासाठी योग्य मैदान नव्हते म्हणून मी चिखल, शेतात सराव करत असे.

एकदा शाळेत शारीरिक शिक्षणाच्या शिक्षकांनी मला खेळताना पाहिले. ते माझ्या धावण्याच्या वेगाने खूप प्रभावित झाले. त्यांनी मला फुटबॉलऐवजी धावपटू होण्यास सांगितले. तेथेच प्रशिक्षण देण्यासाठी सुरुवात केली. पुढे जिल्हास्तरीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत भाग घेतला. मला आधी थोडी भीती वाटली. माझ्या परिस्थितीमुळे मी इतरांपेक्षा मागे पडेल की काय, अशी शंकाही होती. पण सर्व शंका दूर झाल्या.

दोन प्रशिक्षकांनी माझी क्षमता ओळखली. त्यांनी मला आसाममधल्या त्यांच्या कॅम्पमध्ये सहभागी होण्यास सांगितले. तेथे सुरु झाला संघर्ष. खडतर प्रशिक्षण आणि खूप काटेकोर दिनचर्या. पहाटे उठायचं, काही तास ट्रेनिंग, पुन्हा संध्याकाळी ट्रेनिंग. मी १७ वर्षाची होते. हे संघर्षाचे दिवस कसे हातालायचे हा प्रश्न होता. पण वडिलांनी मला सांगितले, 'हे छोटे छोटे संघर्षच तुला तुझ्या मोठ्या स्वप्नाकडे नेऊन जातील. एक दिवस तू देशासाठी खेळशील, तेव्हा हे सगळं सार्थ वाटेल.'

परिस्थिती कशीही असो या तीन गोष्टी तुमच्याकडे हव्याच

डोंगर चढून सर्वोच्च शिखरावर पोहोचायची जिद्द असते, तेव्हा तुम्ही कोण आहात, तुमची परिस्थिती कशी आहे, त्याने फरक पडत नाही. तुमच्याकडे फक्त या तीन गोष्टी पाहिजेत.

- १) निश्चय : जो तुम्हाला तुमच्या ध्येयाकडे सतत खेचतो.
- २) प्रयत्न : जे सतत चालू ठेवले, तर कोणतंही अशक्य काम शक्य होतं.
- ३) स्वतःवरचा विश्वास : जो तुम्हाला अंधारातही मार्ग दाखवतो.

हिमा दास ही भारतीय धावपटू असून २०१८ मध्ये वर्ल्ड अंडर-२० मध्ये तिने सुवर्ण जिंकले. ती राष्ट्रीय विक्रमधारक असून ढिंग एक्सप्रेस म्हणून प्रसिद्ध आहे.

-संकलन : महेश घोराळे

मुद्र्याची गोष्ट : चीन, पाकिस्तान आणि बांगलादेश यांचे हितसंबंध एकमेकांशी जोडलेले आहेत आणि याचा परिणाम या भागातील स्थिरतेवर होऊ शकतो, असे गंभीर भाष्य भारताचे सीडीएस जनरल अनिल चौहान यांनी नुकतेच केले. चुकीची माहिती पसरवणे, सायबर हल्ल्यांचा धोका आणि डिजिटल माध्यमांचा शस्त्रासारखा वापर यामुळे संघर्षाचे नवे मार्ग तयार होत आहेत. या पार्श्वभूमीवर भारताला एकाच वेळी तीनही सीमांवर अधिक सतर्क राहावे लागणार आहे.

शत्रूचं ड्रोन ५ लाखांचं, पाडायला लागते १० लाखांचं मिसाइल...

ब्रिगेडियर हेमंत महाजन
युद्ध सेवा मेडल

युद्ध म्हणजे केवळ शस्त्रांचा आणि सैनिकांचा संघर्ष नाही, तर ती एका देशाच्या सामर्थ्याची, रणनीतीची आणि नेतृत्वाची परीक्षा असते. युद्ध सजीव असते. त्यात प्रत्येक हालचालीमागे उद्दिष्ट असतात, आणि ती साध्य झाल्यानंतरच युद्धाचे यश मोजलं जातं. ही टी-२० मंच नाही की ज्यात निकाल प्रेडिक्टबल असतो. दोन्ही बाजूंनी सैन्य असतं, सेनापती असतात, आणि दोघांही जिंकण्याच्या निर्धारानेच रणभूमीत उतरतात.

युद्धात कोण जिंकलं हे ठरवताना फक्त किती नुकसान झालं किंवा किती संसाधनं वापरली यावर नव्हे, तर आपलं मूळ उद्दिष्ट साध्य झालं का, यावर निर्णय घेतला जातो. उदाहरणार्थ, जर एखादं दहशतवादी प्रशिक्षण केंद्र उद्ध्वस्त करणं हे लक्ष्य असेल आणि त्यातून पुढील काही वर्षात दहशतवादी गट निष्क्रिय झाले, तर हे ध्येय यशस्वी झालं, असं मानलं जातं. याच संदर्भात भारताने अलीकडे राबवलेलं ऑपरेशन सिंदूर हे नमूद करण्यासारखं आहे. या मोहिमेद्वारे भारताने सुमारे २५० दहशतवादी नष्ट केले, जे भारताचं मुख्य उद्दिष्ट होतं. परिणामी, पाकिस्तानला सैनिकी दृष्टिकोनातून मोठं नुकसान सहन करावं लागलं आणि काही काळासाठी का होईना, दहशतवादी हालचालींना मोठा झटका बसला.

कोणत्याही युद्धात नुकसान होणं हे अपरिहार्य असतं. पण रणनीती ही अशी असावी की आपल्या तुलनेत शत्रूचं जास्त नुकसान व्हावं. समजा, भारताची चार विमाने पडली, तर पाकिस्तानची सहा-सात विमाने पाडणं हे यश मानलं जातं. भारताने हल्ला परतवलाच नाही, तर त्याही पुढे जाऊन पाकिस्तानचे विमानं, ड्रोन, रडार सिस्टीम यांवर निर्णायक आघात केले.

माहिती उघड करणे की गुप्त ठेवणे?

भारताची विमाने किती पडली, याबाबत पारदर्शकता का नाही, असा प्रश्न अनेकदा विचारला जातो. पण युद्धात प्रत्येक गोष्ट जाहीर केली तर शत्रू त्यातून आपली रणनीती, क्षमतांची मर्यादा यांचं विश्लेषण करू शकतो. त्यामुळे अशा संवेदनशील बाबी गुप्त ठेवणं हे एक आवश्यक धोरण आहे. आपल्या विमानांनी पाकिस्तानची कोणती शस्त्रं निष्प्रभ केली, हे जर त्यांना समजलं, तर ते त्या दिशेने सुधारणा करतील.

पाकिस्तान : चीनची प्रयोगशाला

चीनकडून पाकिस्तानला सातत्याने अत्याधुनिक शस्त्रांचा पुरवठा होतो. पाकिस्तान हे चीनसाठी एक 'फिक्स् टेस्टिंग ग्राउंड' आहे.

स्वतः चीन भारताशी थेट संघर्ष टाळतो; पण पाकिस्तानला भारताविरुद्ध झुंजवतो. या संघर्षातून चीन आपली शस्त्रं प्रभावी ठरतात की नाही, हे तपासत असतो.

मात्र, यावेळी चीनच्या शस्त्रांनी अपेक्षित कामगिरी केली नाही. हे स्पष्ट झालं. त्याउलट, भारताची स्वदेशी 'भेक इन इंडिया' शस्त्रं - जसे की आकाशतीर, ड्रोन, मिसाइल्स - यांनी उल्लेखनीय कामगिरी केली.

राफेल आणि सुखोईसारख्या भारतीय वायुदलाच्या ताकदीने पाकिस्तानची पार धूलधाण केली.

गृहकर्ज घेऊन तुम्ही असे होऊ शकता श्रीमंत

चंद्रकांत दडस
वरिष्ठ उपसंपादक

स्वतःचे घर असणे हे अनेकांचे स्वप्न असते. घरमालकीतून सुरक्षितता व दीर्घकालीन स्थैर्य मिळते. हे स्वप्न पूर्ण करण्यासाठी गृहकर्ज उपयुक्त ठरते; कारण ते आर्थिक मदत देते. घरखरेदीसाठी मोठ्या रकमेची गरज असते. ती रक्कम गृहकर्जाच्या मदतीने मिळू शकते. हे कर्ज बँक किंवा वित्त संस्था देते. गृहकर्ज घेण्याचे फायदे नेमके काय ते जाणून घेऊं...

१. घरखरेदी म्हणजे दीर्घकाळासाठी गुंतवणूक असते. घर घेतल्यावर त्याची किंमत हळूहळू वाढत जाते. त्यामुळे आपण पैसे गुंतवून संपत्ती तयार करू शकतो.

२. गृहकर्जासाठी विविध परतफेड पर्याय उपलब्ध असतात. उदाहरणार्थ, बांधकाम सुरू असताना प्री-ईएमआय भरता येतो. स्टेप-अप ईएमआयमध्ये सुरुवातीला हप्ता कमी, नंतर वाढतो; तर स्टेप-डाऊन ईएमआयमध्ये सुरुवातीला हप्ता जास्त, नंतर कमी होतो.

३. भारतात बँका साधारणपणे ८० ते ९० टक्क्यांपर्यंत कर्ज रक्कम देतात, त्यामुळे डाऊन पेमेंट कमी लागते. नोकरी करणाऱ्या किंवा स्वयंरोजगार करणाऱ्यांना यामुळे मदत होते.

४. फिक्स्ड आणि फ्लोटिंग व्याजदर याचा पर्याय असतो. कर्जाची मुदत ३० वर्षांपर्यंत असू शकते. दुसऱ्या बँकेत कर्ज ट्रान्सफर करून कमी व्याजदर घेता येतो.

५. नियमितपणे हप्ते भरल्यास चांगला क्रेडिट स्कोअर तयार होतो. वेळेवर हप्ता भरल्याने आपली आर्थिक शिस्त दिसते. भविष्यात इतर कर्ज घ्यायचे असेल, तर फायदा होतो.

६. कर्जाचा काही भाग किंवा संपूर्ण रक्कम मुदतीपूर्वी फेडण्याची सुविधा असते. यामुळे व्याज कमी होतो.

७. गृहकर्जात व्याजावर दोन लाखांपर्यंत आणि मूळ रकमेवर १.५ लाखांपर्यंत करसवलत मिळते.

संयुक्त कर्ज असल्यास दोघांनाही सवलत मिळते.

८. बँका कर्ज प्रक्रियेमध्ये आवश्यक मदत करतात. कागदपत्रे, कायदेशीर प्रक्रिया, घरतपासणी यांसाठी त्यांनी मदत होते. काही बँका घर शोधण्यातही मदत करतात.

९. गृहकर्जामुळे दीर्घकालीन सुरक्षितता मिळते. स्वतःचे घर असल्याने माझ्याच्या चिंतेपासून सुटका होते.

१०. भविष्याची आर्थिक तयारी होते. गरज पडल्यास भविष्यात हे घर गहाण ठेवून कर्ज मिळवता येते.

पर्सनल डेव्हलपमेंट

जपानी तत्त्वज्ञान सांगतं कसं केलं पाहिजे काम...

जपानी माणूस जात्याच उद्योगी असतो, असं आपण कितीदातरी ऐकलेलं असतं. त्यांच्या देशानं केलेली डोळे विस्फारून टाकणारी प्रगती त्याचा पुरावाही आहे म्हणा. पण कशी असते त्यांच्या कामाची पद्धत? बघू या कामाच्या पद्धतीत आमूलाग्र बदल घडवणारं त्यांचं तत्त्वज्ञान. या तत्त्वांचा स्वीकार केल्यास संपूर्ण जीवनात सकारात्मक बदल घडतो, असं म्हणतात.

- इकीगाई (Ikigai)** : जीवनाचं ध्येय शोधा ज्या गोष्टीमुळे तुम्ही सकाळी उठता, तीच तुमची 'इकीगाई' जे तुमचं आवडतं आहे व इतरांना उपयोगी पडेल, तेच ध्येय
- ओमोइयारी (Omoiyari)** : मनापासून सहवेदना दाखवा तुमच्या कृतीतून दुसऱ्यांचे जीवन सुलभ करा तुमचं काम आणि उत्पादने लोकांच्या मदतीला यावीत
- वाबी-साबी (Wabi-Sabi)** : उत्कृष्टतेचा ध्यास घ्या तुमचे काम आणि बोलणे यात गोंधळ नको. तक्रार करू नका. जे जसं आहे तसं स्वीकारा.
- मोट्टैनैना (Mottainai)** : विवेकी व शाश्वत कार्यशैली आपली ऊर्जा आणि कौशल्य अनावश्यक खर्च करू नका अनावश्यक प्रक्रिया टाळा
- शिन-गी-ताई (Shin-Gi-Tai)** : मन, शरीराचा समतोल मन शांत ठेवण्यासाठी ध्यान करा. नवीन कौशल्य शिका निरोगी राहण्यासाठी नियमित व्यायाम करा
- काइझेन (Kaizen)** : सातत्याने सुधारणा करा दर आठवड्याला एखादे कौशल्य किंवा प्रक्रिया शिका यश-अपयशाचं आत्मपरीक्षण करा
- शुहारी (Shuhari)** : शिका, सुधारणा करा, नवे काही करा सर्वात आधी नियम शिका इतकं पारंगत व्हा की नियम अप्रासंगिक वाटू लागतील
- शोषिन (Shoshin)** : नित्य नवीन जिज्ञासा ठेवा कितीही मूर्ख वाटलीन असे प्रश्न विचारा स्वतःच्या समजुतींना सतत आव्हान द्या
- शोकुनिन (Shokunin)** : हातोटीचं शुद्ध कौशल्य आपल्या कामाची खोलवर समज विकसित करा आपल्या कौशल्यावर अभिमान बाळगा
- हो-रेन-सो (Ho-Ren-So)** : पुन्हा पुन्हा संवाद करा माहिती शेअर करा, विश्वास मिळवा सल्लामसलत करा, निर्णय जलद घ्या

असं वाटतं.. आता जीव जातो की काय?

पवन देशपांडे
सहायक संपादक

आपली कार एका उंच ठिकाणी पोहोचली आणि तेथून ती थेट अनेक फूट खोल कोसळतेय... हा अनुभव कसा असू शकेल? आता जीव जातो आपला... पहिला विचार येईल... आता जीव जातो आपला... असा काहिसा अनुभव यास आयलॅंडमध्ये तुम्हाला घेता येतो. तेही अत्यंत सुरक्षितपणे.

अबु धाबीमधले यास आयलॅंड अशाच अनेक थरारक आणि रोमांचक अनुभव घेणाऱ्यांसाठी उभं राहिले आहे. फेरारी वर्ल्डच्या वर्ल्ड फास्टेस्ट रोलर कोस्टरपासून ते सी वर्ल्डमधील खोल समुद्रातल्या भीतीदायक शार्कपर्यंत आणि वॉनर ब्रदर्स वर्ल्डच्या आश्चर्यचकित करणाऱ्या प्रत्यक्ष हॉलीवूड दुनियेत रमण्यासाठी यास आयलॅंड आता पर्यटकांसाठी आकर्षणाचे पर्यटन स्थळ बनले आहे. जिंदगी ना मिलेगी दोबारा या चित्रपटात इतिक रोशन, फरहान अख्तर और अभय देओल हे एकमेकांना जसे टास्क देत साहसी पर्यटनाची मजा करतात, तशाच प्रकारचा अनुभव घेण्याची संधी मिरल डेस्टिनेशनने दिली.

फेरारी वर्ल्डच्या 'फॉर्म्युला रोसा' या वर्ल्ड फास्टेस्ट रोलर कोस्टरवर आम्ही जेव्हा स्वार झालो तेव्हाचा अनुभवही 'खतरनाक' असाच होता. त्यासाठी रंगेत आम्ही उभे होतो, तेव्हा एक वेगळीच उत्फुक्ता आणि भीती जाणवत होती. समोरच फेरारी एफ१ कारसारखी एक लाल ट्रैन उभी होती. त्यांनी खास संरक्षणात्मक गॉगल्स दिले. माझी सीट एकदम कडेची होती. सेप्टी हार्नेस घडू बांधले गेले. ट्रैन लॉचिंग पॉइंटवर होती. कितीही भीती वाटली तरी, मागे फिरायचा प्रश्नच नव्हता. अचानक त्या ट्रैनने ४.९ सेकंदात शून्यावरून थेट २४० किलोमीटर प्रतितास वेग गाठला! जोरदार धक्का बसला. चेहऱ्यावर हवा आदळत होती, पण गॉगल्समुळे डोळे सुरक्षित होते.

'ते' एक मिनीट आणि बत्तीस सेकंद...

ट्रेन १७० फुटांहून अधिक उंचीवर गेली आणि त्या उंचीवरून जेव्हा ती अचानक खाली आली तेव्हा अंगावर शहारा आला. संपूर्ण २.२ किलोमीटर लांबीचा ट्रॅक होता. वेगाने येणारी ती तीव्र वळणं, अचानक येणारे उतार आणि प्रचंड वेग पहिल्यांदा अनुभवयास येत होता. राईड फक्त एक मिनिट बत्तीस सेकंदांची होता, पण या क्षणांमध्ये वेळ थांबल्यासारखा वाटला. जेव्हा ट्रैन थांबली, तेव्हा माझा स्वास जणू थांबलेला होता. फेरारी वर्ल्डमध्ये अनेक अशा गोष्टींचा अनुभव घेता येतो.

येथे आपण शिरतो समुद्राच्या खोल गर्भात

१ यास आयलॅंडवरील सी वर्ल्डही असेच ठिकाण. तिथे पहिल्यांदा पाऊल टाकले, तेव्हा वाटले, जणू मी समुद्राच्या खोल गर्भात शिरलोय. समोरच प्रचंड डिजिटल महासागर - पूर्ण ३६० डिग्री! निळसर प्रकाश, चारही बाजूंनी फिरणारे हजारो समुद्री जीव आणि पाण्याचा सौम्य आवाज... हे काही साधं अ‍ॅक्वेरियम नाही तर महासागराच्या प्रत्येक रूपाला जवळून अनुभवण्याची संधी देणारे एक भव्य, जिवंत जग आहे.

२ पोलर ओशियन, ट्रॉपिकल ओशियन, आर्क्टिक, एंडलेस ओशियन, रॉकी पॉइंट, अबु धाबी ओशियन या प्रत्येक झोनमध्ये एक नवीन वातावरण, नवीन प्राणी आहे. सर्वाधिक नजर खिळवून ठेवतो एंडलेस ओशियन विभाग. प्रचंड ॲक्लिक ग्लासमधून हजारो मासे, शार्क, मंता रे व इतर समुद्री जीव अगदी समोरून पोहताना दिसतात.

३ डॉल्फिन्स आणि पेंग्विन्सना जवळून बघणे, त्यांच्या हालचाली टिपणे हे अनुभव अगदी मनाला मिडणारे होते. हजारो लहान-मोठे पर्यटक प्रत्येक विभाग आचंबित होऊन पाहताना दिसत होता.

हॉलीवूडच्या दुनियेत फिरून आल्याचा अनोखा अनुभव

त्यानंतर वॉनर ब्रदर्स वर्ल्ड पाऊल टाकले. समोर होते बग्न बनी, डॅफी डक, टॉम अँड जेरी, स्कूबी डू, सुपरमॅन, बॅटमॅन... सगळे स्वागताला तयार होते. वाटलं, मी कार्टून नेटवर्क किंवा कॉमिक्सच्या पानांत शिरलोय! हे पार्क पूर्णपणे इनडोअर आहे - वातानुकूलित, हवामानाशी असलेलं कुठलंही बंधन नाही. त्यामुळे उन्हातान्हाची चिंता न करता दिवसाचा प्रत्येक क्षण इथं मनसोक्त घालवता येतो.

इथल्या प्रत्येक विभागात थरारक राईड्स आहेत. जस्टिस लीग नावाची राईड तुम्हाला थेट अवकाश सफर घडवते. इथे २९ पेक्षा जास्त राईड्स आणि आकर्षण केंद्र आहेत. प्रत्येक वयोगटासाठी शो आहेत. कार्टून, सुपरहीरो आणि हॉलिवूडचं ट्रिकूट एकाच छताखाली पाहायला मिळते.

अपराध संक्षेप

पिस्टल लेकर घूम रहा बदमाश गिरफ्तार

नई दिल्ली। बाढ़ी जिला सैरालत एगारों में पिस्टल लेकर घूम रहे बदमाश को गिरफ्तार किया है। बदमाश को पहचान मोलानपुर निवासी विकास के रूप में हुई है। इस पर पहले से ही 24 अपराधिक मामले दर्ज हैं। वह राजधानी के बाहरी क्षेत्रों में अक्सर, 10 जुलाई को रात पंद्रह बजे पुलिस स्टेशन के समान जगहों की तलाशी ले रही थी। फोन-1 और बॉम्बिंग क्षेत्र मोलानपुर के पास गिरफ्तार के दौरान पुलिस को एक सिलेंडर दिखाई।

लूपट में तीन बदमाश गिरफ्तार

नई दिल्ली। दिल्ली की ट्रेड थान पुलिस ने भात वाहन के चालक से लूपट करने वाले तीन बदमाशों को गिरफ्तार किया है। बदमाशों के कब्जे से पुलिस ने वाहन में इस्तेमाल विषय कर बरामद की है। बदमाशों को पहचान मोलानपुर निवासी गणेश गुलत एवं रावत, जेन सपन निवासी अनु और उसके भाई शिव के रूप में हुई है। गुलत लूपट और शिव का चोरीत बरामद कर और उस पर चोरी, झूठपत्र, लूपट और शिव अभिनय के 17 मामलों, वही शिव पर चार और अनु पर एक मामला दर्ज है।

यात्री के बैग से मिले चार कारतूस

नई दिल्ली। हरियाणा में अंतरराष्ट्रीय एयरपोर्ट के टर्मिनल-3 पर सूखा जांच के दौरान यात्री के बैग से चार कारतूस बरामद हुए हैं। पुलिस ने आरोपी के विवरण अपराधिक के तहत प्रारंभिक दर्ज कर जांच शुरू की है। आरोपी आई एयरपोर्ट क्षेत्र में दस प्रारंभिक के मुआयना पट्टन नौ जुलाई को घूम रही है। यात्री सुनील सिंह के बैग की एमसी गोलियों पर जांच की गई। जांच के दौरान बैग में दस बरतु बरतु दिखाई। तलाशी के दौरान बैग से चार कारतूस बरामद हुए। यात्री दिल्ली से हांगकंग जाने के लिए एयरपोर्ट पर आए थे। अधिकारियों ने कारतूस मिलने पर दस्तावेज दिखाने को कहा, लेकिन वह कोई दस्तावेज नहीं दिखा पाए।

डरा रहा पैदल यात्रियों की मौत का आंकड़ा

पिछले साल के शुरुआती छह महीनों की तरह इस साल भी जून तक 286 पैदल यात्रियों ने जान गंवाई

अमर उजाला ब्यूरो

नई दिल्ली। दिल्ली में पैदल यात्रियों की मौत के आंकड़े डरा रहे हैं। पिछले साल के शुरुआती छह महीनों की तरह इस साल भी जून तक 286 पैदल यात्रियों ने अपनी जान सड़क हादसों में गंवाई है। इस अवधि में सड़क हादसों में तो 11,57 प्रतिशत की कमी दर्ज की गई है। दोषीया सड़क दुर्घटनाओं में 11.57 फीसदी की कमी आई

सड़क दुर्घटनाओं में 11.57 फीसदी की कमी आई

दिल्ली टैक्सी पुलिस की ओर से दिए गए डेटा को देखें तो 2024 में एक जनवरी से लेकर 30 जून तक 285 गंभीर सड़क हादसों हुए जबकि 2025 में इस अवधि में 283 दुर्घटनाएं हुई। वर्ष 2024 के शुरुआती छह महीनों में 297 सड़क दुर्घटनाओं में 305 दोषीया वाहन सवारों की मौत हुई थी। इस वर्ष 241 सड़क हादसों में 252 लोगों की जान गई। सड़क दुर्घटनाओं में कार व सड़क सवारों की मौत में भी कमी आई है। वर्ष 2024 के शुरुआती छह महीनों में 27 हादसों में 29 लोगों की जान गई। 2024 में 26 सड़क सवारों ने जबकि इस साल 19 सड़क सवारों की मौत हुई है।

हर रोज करीब चार लोगों की होती हैं मौतें

आंकड़ों के अनुसार, पिछले वर्ष के शुरुआती छह महीने के मुकाबले इस वर्ष के शुरुआती छह महीने में सड़क दुर्घटनाओं में 11.57 फीसदी की कमी दर्ज की गई है। वर्ष 2024 के शुरुआती छह महीने में हुई 764 सड़क दुर्घटनाओं में 778 लोगों की मौत हुई थी। वहीं इस वर्ष के शुरुआती छह महीने में हुई 665 सड़क दुर्घटनाओं में 688 लोगों की मौत हुई है। इस वर्ष के शुरुआती छह महीने के आंकड़े देखें तो हर रोज करीब चार लोगों की मौत हुई है, जबकि वर्ष 2024 में हर रोज करीब पांच लोगों की मौत हुई है।

नरला सर्किल में हो रही सबसे ज्यादा मौतें

राजधानी में बाढ़ी दिल्ली की नरला सर्किल एरिया है, जहां सड़क दुर्घटनाओं में सबसे ज्यादा मौतें होती हैं। ये सिलसिला इस वर्ष भी जारी है। वर्ष 2024 में नरला सर्किल में हुई 65 सड़क दुर्घटनाओं में सबसे ज्यादा 66 मौतें हुई थी। वहीं इस वर्ष भी नरला सर्किल में सबसे ज्यादा मौतें हुई हैं। इस वर्ष 55 सड़क दुर्घटनाओं में 58 लोगों की मौत हुई है।

वर्ष 2024 (एक जनवरी से लेकर 30 जून तक)

सर्किल	घातक सड़क दुर्घटनाएं	मौत
नरला	65	66
मॉडल टाउन	38	39
लिलक नगर	33	34
नंगलाई	30	30
समनपुर बावली	28	29

वर्ष 2025 (एक जनवरी से लेकर 30 जून तक)

सर्किल	घातक सड़क दुर्घटनाएं	मौत
नरला	55	58
समनपुर बावली	36	39
हराका	27	29
अशोक विहार	27	27
कोतलाई	25	27

वर्ष	सड़क दुर्घटनाएं	मौत
2024	764	778
2025	665	688

रुस से एम्बीबीएस कर रहा छात्र चला रहा था ठगी का कारोबार

पांच जालसाज गिरफ्तार, आरोपियों ने दिल्ली की महिला से 11 लाख की ठगी की थी

अमर उजाला ब्यूरो

नई दिल्ली। उत्तरी जिला साइबर सेल ने ऑनलाइन कार्य पूरा करने पर अज्ञात इंटरनेट को काबू में कर ठगी कर रहे गैंग का खुलासा किया है। पुलिस ने गैंग के पांच बदमाशों को मेरठ और मुजफ्फर नगर से गिरफ्तार किया है।

आरोपियों ने दिल्ली की एक महिला से 11 लाख की ठगी की थी। आरोपी टेलीग्राम के जरिये लोगों से संपर्क कर उन्हें लुभावने ऑफर देते थे। इनके कब्जे से पांच मोबाइल, पंच सिम, तीन चेक बुक और दो एंटीग्रेफ काले बरामद किए गए हैं। आरोपियों को पहचान न्यू मोहन पुरी कालीनी मेरठ निवासी काफिल सैनी, फूल बाबा कालीनी मेरठ निवासी शरम कुमार, खतौली, मुजफ्फर नगर निवासी शरम कुमार, हुमदैद खान और सुहेल सैनी के रूप में किया है।

काफिल सैनी बीकानेर, वरुण हुमदैद खान और सुहेल सैनी बीकानेर की पहचान कर रही है, क्योंकि शरम कुमार मेडिकल स्टोर चलाता है।

तेज रफ्तार कार की टक्कर से स्कूटी सवार घायल

नई दिल्ली। बिहार इलाके में शुक्रवार दे रात तेज रफ्तार कार की टक्कर से स्कूटी सवार युवक घायल हो गया। स्कूटी कार में फंसे से आग लग गई। किसी तरह स्कूटी को हटाकर चार चालक मौक के भाग गया। घायल युवक को अस्पताल में भर्ती कराया गया है। घायल युवक की पहचान मुजफ्फर निवासी के रूप में हुई है। घटना से जुड़ा एक कसब किस्स की भी कसब है, जिसमें किस्स रहा है कि स्कूटी सवार टक्कर लगने के बाद हवा में उड़ता हुआ सड़क पर गिर गया है। उसकी स्कूटी कार के आगे हिस्से में फंसा था है। जिला पुलिस उपबन्धन अफिल सिंह ने बताया कि मामला दर्ज कर लिया गया है।

गोलीबारी की सूचना से हड़कंप

नई दिल्ली। कालकाजी के मुख्य बाजार के पास दो दुकानों पर गोलीबारी की घटना से दिल्ली पुलिस में हड़कंप मच गया। घटना के बाद बाजार पुलिस अधिकारियों को भेज दिया।

सूचना देने वाले ने यह बताया कि गोली लगने से दोनों युवक घायल हो गए हैं। हालांकि इस सूचना को खड़ा कर दे दिया गया। जिला पुलिस ने कहा कि गोलीबारी शम तक कालकाजी मुख्य बाजार के पास गोलीबारी के कोई सबूत नहीं मिले हैं। दक्षिण-पूर्व जिला पुलिस उपबन्धन डेनस बिजनेस ने बताया कि शुक्रवार रात करीब 11 बजे पेपलार को लाल मिली। करीब सवाय बजे ने दाब किया कि देशमुख कोलोन के पास थिएटर टो-पॉइंट के निक्ट देव मलिक और निरंभ भाटी

दक्षिण-पूर्व जिला पुलिस ने कहा कोई सबूत नहीं मिला

को गोली लगी है। उन्होंने बताया कि घायलों को सफरवाला अस्पताल ले जाया गया। डेनस बिजनेस रिपोर्ट के अनुसार, वहां उनका इलाज किया गया। पुलिस उपबन्धन ने बताया कि बाद में दोनों युवकों ने बयान देने से इनकार कर दिया और कहा कि अस्पताल से ड्यूटी मिलने के बाद पुलिस थाने में बयान देने। उपबन्धन ने बताया कि समीप थाने से पाता चला कि एक इलाक में गोलीबारी की कोई घटना नहीं हुई और कतिना गोलियों की कोई इन्फेल्ड किया हुआ कोई कारतूस नहीं मिला। सीसीटीवी फुटेज की जांच की जा रही है।

दुकानदारों को बातों में उलझाकर करते थे चोरी, दो गिरफ्तार

अमर उजाला ब्यूरो

नई दिल्ली। दक्षिण पश्चिम जिला पुलिस ने दुकानदारों को बातों में उलझाकर चोरी करने वाले दोपैगी को दो बदमाशों को गिरफ्तार किया है। गिरफ्तार बदमाशों की पहचान मूलरूप से कानपुर निवासी निमित्त कुमार और हिमांशु कुमार के रूप में हुई है।

दोनों पहचान छिपाने के लिए दोपैगी पहनकर वाहन की अंजाम दे रहे थे। पुलिस ने आरोपियों के कब्जे से दो मोबाइल फोन, दो हजार रुपये और दो टोपी बरामद की हैं। जिला पुलिस उपबन्धन अमित गोयल ने बताया कि 4 जून को सायथ थान थान

दक्षिण दिल्ली में दुकानों को बनाते थे निशाना

दक्षिण दिल्ली सीसीटीवी और से जांच विभाग के मुताबिक आरोपियों का बयानों में चोरी करने वाले दोपैगी गन चलाता है। अधिकृत लोग के कार्यालय वह गैंग से जुड़ गए। वह कानपुर से दिल्ली आकर बाहू हिरा के मकान लगे थे और फिर दक्षिण दिल्ली के दुकानों को निशाना बनाते थे। वाहन को अंजाम देने के दौरान पहचान छिपाने के लिए काले रंग की टोपी पहनते थे। पुलिस अधिकारियों ने बताया कि निशाने के सरगना को पहचान कर ले गई है और उसको गिरफ्तार के लिए दक्षिण दो जगह हैं।

में एक दुकानदार ने चोरी की शिकायत की थी। उसको दुकान पर आए दो युवकों ने बातों में उलझा कर मोबाइल फोन चोरी कर लिया। पुलिस अधिकारियों ने बताया कि इस तरह की घटनाओं को अन्य शिकायतों में सामाई थी। मामले की जांच विभाग के सीआईबी निरोधक दस्ते को सौंपी गई।

पुलिस ने करीब 120 सीसीटीवी कैमरों से प्राप्त फुटेज की जांच की। जिसमें दो बदमाशों टोपी पहनकर वाहन की अंजाम दे रहे दिखे। बाद में मिले एक फुटेज में बदमाशों का चेहरा दिखा। पुलिस ने निगरानी बढ़ाकर 11 जुलाई को इलाके से दो बदमाशों को गिरफ्तार कर लिया।

को देर रात 12.15 बजे फुटेज से लिया। फुटेज में इसको पहचान पहचान निगरानी निशाने के रूप में मिले।

10 जुलाई को रात इलाके में गन करने के दौरान हरिचरण थाना पुलिस ने बाइक सवार एक संधिया को रुकने का इशारा किया, लेकिन वह धमके लगा, पुलिस ने पीछा कर दबोच लिया। जांच में पता चला कि बाइक सवार गन इलाके से चुराई गई है। बदमाशों को पहचान राधाना एंजेलव निवासी साहित के रूप में हुआ। वही पुलिस थाने ने गन के दोहन एक स्कूटी सवार की

वर्ष 2024 के मुकाबले आपराधिक

वारदात 27.28 फीसदी हुई किम

नई दिल्ली। दिल्ली पुलिस ने दावा किया है कि वर्ष 2024 के शुरुआती छह महीने के मुकाबले वर्ष 2025 के शुरुआती छह महीने में कुल आपराधिक वारदातों में 27.28 फीसदी की कमी आई है। वर्ष 2025 के शुरुआती छह महीने के अपराध को वर्ष 2023 के शुरुआती छह महीने से तुलना करके देखें तो आपराधिक वारदातों में 8.38 फीसदी की कमी आई है।

हालांकि वर्ष 2025 में वर्ष 2024 व वर्ष 2023 के मुकाबले गंभीर अपराध में क्रमशः 27.54 फीसदी और 8.29 फीसदी की कमी आई है। वर्ष 2025 के शुरुआती छह महीने में वर्ष 2024 व वर्ष 2023 के मुकाबले अपराध के मामले में सबसे ज्यादा गिरावट क्रमशः 52.99 और 35.29 दर्ज की गई है। दिल्ली पुलिस के प्रवक्ता अजीत कुमार पुलिस अस्पताल सुपुर्न स्यामी के कार्यालय की ओर से प्रतिवार को जारी आंकड़ों में पिछले वर्ष के मुकाबले इस वर्ष किफ आपराधिक वारदातों में 4.89 फीसदी की बढ़ोतरी दर्ज की गई है। जबकि सभी अपराधों में अंकड़ों में कमी दिखाई गई है। वर्ष 2024 के मुकाबले वर्ष 2025 के शुरुआती छह महीने में हत्या के मामलों में 7.06 फीसदी, गंभीर की वारदातों में 19.37 फीसदी, दुर्कर्म व पंचसों के मामलों में 9.86, वाहन चोरी की वारदातों में 9.55 और छेड़छाड़ की घटनाओं में 29.03 की कमी दर्ज हुई है। इसी तरह वर्ष 2023 के मुकाबले वर्ष 2025 के शुरुआती छह महीने में हत्या के मामले में 3.73 फीसदी की बढ़ोतरी, गंभीर की वारदातों में 22.88 फीसदी की कमी और छेड़छाड़ की घटनाओं में 10.85 फीसदी की कमी दर्ज की गई है।

सदर बाजार में कॉस्मेटिक की दुकान में लगी आग दो दमकलकर्मी घायल, दमकल की 27 गाड़ियों ने तीन घंटे में आग पर पाया काबू

अमर उजाला ब्यूरो

नई दिल्ली। सदर बाजार इलाके में शनिवार दोपहर तीन मंजिला इमारत की पहली मंजिल पर कॉस्मेटिक की दुकान में आग लग गई। घटना की जानकारी मिलते ही आसपास के फायर स्टेशनों से दमकल की 27 गाड़ियों को मौक पर भेजा गया।

दमकल कर्मियों ने तीन घंटे की मेहनत के बाद आग पर काबू पाया। आग बुझाने के दौरान दो दमकलकर्मी घायल हो गए, जिन्हें घरे के अस्पताल में भर्ती कराया गया। एक को प्राथमिक इलाज के बाद हट्टरी दे दी गई, जबकि दूसरे का इलाज चल रहा है। पुलिस आग लगने के कारणों की जांच कर रही है। दमकल विभाग के अनुसार शनिवार दोपहर 3:49 बजे सदर बाजार की मटके वाली

सदर बाजार इलाके में तीन मंजिला इमारत में लगी आग को बुझाने दमकलकर्मी। अमर उजाला

गली में एक दुकान में आग लगने की जानकारी मिली थी। घटनास्थल पर पहुंचे दमकल विभाग के डिप्टी चीफ डॉ संजय

लोमर ने बताया कि आग 100 गज में बनी तीन मंजिला इमारत की पहली मंजिल पर स्थित दुकान में लगी थी। आग लगते

रंगदारी नहीं देने पर महिला पर चलाई गोली, बेटी को लगी

अमर उजाला ब्यूरो

नई दिल्ली। भरतसा डेयरी इलाके में जेल में बंद बदमाशों के इशारे पर गोलीबारी में गोली चला दी गयी। महिला को बेटी के हाथ पर लगी। पुलिस ने जांच करते हुए वाहन पर शनिवार दो नाबालिगों को पकड़ा।

पुलिस भागे हुए एक आरोपी को तलाश कर रही है। इनके कब्जे से वाहन में इस्तेमाल निशाने और कारतूस बरामद किया है। दोनों आरोपी 15 और 17 साल के हैं। 17 साल का नाबालिग हत्या और डकैती मामले में पहले भी पकड़ा जा चुका है। बाढ़र-उत्तरी जिला पुलिस उपबन्धन हरेश्वर चौधरी ने बताया कि 10 जुलाई को रात करीब 10:40 बजे भरतसा डेरी थाना पुलिस को मुकुंदपुर में गोलीबारी की घटना की सूचना मिली।

घटनास्थल पर पहुंची पुलिस को शिकायतकर्ता हीरा देवी ने बताया कि दो नाबालिग उनके घर आए और 30 हजार रुपये प्रति भाग की राशियां देने के लिए कहा। राशियां देने से इनकार करने पर बदमाशों ने गोली चला दी। वह गोली से बच गई, लेकिन एक गोली उसकी बेटी निशा के हाथ पर

लगी। पुलिस ने खाल बेटी को अस्पताल में भर्ती कराया।

पड़ोता के बयान पर पुलिस ने मामला दर्ज कर लिया। पुलिस ने नामधर नाबालिगों की तलाश शुरू की और सूचना पर दोनों को इलाके से पकड़ लिया। बाढ़री उत्तरी जिला पुलिस उपबन्धन कायलाल से जांच विभाग के मुताबिक फुटेज के दौरान पता चला कि 17 साल का नाबालिग पहले भी हत्या और डकैती के मामलों में शामिल रहा है। उनसे बताया कि फिनिशर 2024 में जेल में आकर शिवदत्त के साथ मिलकर अमित की हत्या कर दी थी। इस मामले में पकड़ा गया था।

उसने बताया कि जेल में बंद शिवचंदन ने विवेक को फोन कर बताया से राशियां मांगने के लिए कहा था और राशियां नहीं देने पर गोली मारने का निर्देश दिया था। विवेक ने 17 साल के आरोपी को घटना की अंजाम देने के लिए कहा। 10 जुलाई को उसने दूसरे नाबालिग के साथ मिलकर घटना की अंजाम दिया।

Medical Helpline

गुप्त रोगी मिलें

हर तयफ से निराश रोगी मिलें

नामद्वी, शीघ्रपतन, शुक्राणुओं की कमी

आवृत्त प्रसिद्धि

गोल्ड मेडलिस्ट

अब सेक्टर-35 नोएडा में

निःशुल्क

निःसंतानता परामर्श

सप्ताह के 7 दिन खुला

8826975080, 8585808073

ए-1 गोल्ड कोर्स रोड सेक्टर-35 (मोरना बस स्टैंड के पास)

NAVI HOSPITAL

Dr. Nishant Singh, Dr. Anil Kumar, Dr. Anil Kumar, Dr. Anil Kumar

आगरा | अलीगढ़ | फिरोजपुर | नोएडा

कारवाई

अमर उजाला ब्यूरो

नई दिल्ली। परिचय जिला पुलिस ने बयान देने को खिलाफ विशेष अभियान चलाकर नौ बदमाशों को गिरफ्तार किया है। इनके कब्जे से पुलिस ने 11 स्कूटी और चार बाइक बरामद की हैं। पुलिस ने इनकी गिरफ्तारी से 15 मामलों इलाका को दावा किया है।

बदमाशों की पहचान चर्मेज गुठी, वज्रपूरी, अफिल शर्मा, जेठन, मोहम्मद खालिद, बागर, गुनील सिंह, काफिल और देव कुमार के रूप में हुई है। परिचय जिला पुलिस

उपबन्धन विचित्र बोर ने बताया कि जिले में बढ़ते वाहन चोरी की घटनाओं को रोकने और सभी भाग पुलिस को वाहन चोरी के भर पड़ने के निदेश दिए गए हैं।

9 जुलाई को खयाला थाना पुलिस ने सूचना पर चार दोहन रजिस्टर नगर से पंजाबी भाषा निवासी धर्मेश उज्ज्वल को चोरी की स्कूटी पर पकड़े हुए पकड़ा। कोर्ट नगर थाना पुलिस को 8 जुलाई को एक स्कूटी की चोरी की शिकायत मिली। सीसीटीवी कैमरों की जांच में पुलिस को स्कूटी चोर के बाएं हाथ में एक ट्रेड दिखाई दिया। मुचावियों के जरिये

सभी बदमाशों पर दर्ज हैं आपराधिक मामले

दक्षिण अफ्रीकी ने बताया कि सभी बदमाशों पर पहले से आपराधिक मामले दर्ज हैं, साथ ही कई बदमाशों हाल ही में जेल से रिहा हुए हैं। परिचय जिला उपबन्धन को ऐसे जारी विज्ञापन के अनुसार गिरफ्तार भर्तुड नुडि पर 13 अपराधिक मामले दर्ज हैं और वह 2 जुलाई को अंजाम पर रिहा हुआ है। वज्रपूरी पर 7 अपराधिक मामले दर्ज हैं और 5, गोलन पर 23, खालिद पर 4, चर्मेज पर 3, गुनील सिंह पर 4 अपराधिक मामले दर्ज हैं और 18 जून को अंजाम पर रिहा हुआ है। वहीं काफिल पर 7, देव कुमार पर 16 अपराधिक मामले दर्ज हैं।

उत्तरी पहचान नगर पुलिस ने लिखकर नगर निवासी जसप्रीत को उसके टिकाने से गिरफ्तार कर लिया। इसी तरह 10 जुलाई को पुलिस ने गश्त के दौरान चोरी की

स्कूटी से घूम रहे अफिल शर्मा को गिरफ्तार कर लिया। इसी तरह 10 जुलाई को पुलिस ने गश्त के दौरान सूचना पर सीआरपीएफ कैप के पास बदमाश

को देर रात 12.15 बजे फुटेज से लिया। फुटेज में इसको पहचान पहचान निगरानी निशाने के रूप में मिले।

10 जुलाई को रात इलाके में गन करने के दौरान हरिचरण थाना पुलिस ने बाइक सवार एक संधिया को रुकने का इशारा किया, लेकिन वह धमके लगा, पुलिस ने पीछा कर दबोच लिया। जांच में पता चला कि बाइक सवार गन इलाके से चुराई गई है। बदमाशों को पहचान राधाना एंजेलव निवासी साहित के रूप में हुआ। वही पुलिस थाने ने गन के दोहन एक स्कूटी सवार की

